

Gülh Csaba

A dolgok felül kezdődnek

(Szoliva János: Szélidő című kötetéről)

Szoliva János különös költő: csendbe formázott szavakból építi verseit. Nem hatalmas palotákkal büszkélkedik, hanem akár a szélidő keleti pusztaságán kővé vált eleink, finom jelekkel hagy üzenetet. Bölcs mozdulat minden sora, a külvilág hangjaira rezdül történeteiben a jelen. Hamvas Béla gondolatát juttatja eszembe, aki A láthatatlan történet első részében ezt írja: „Az új helyzetre való tekintettel a dolgok megértését újból kell kezdeni. Vagy, ami még fontosabb: aki ebben az új helyzetben a dolgokat meg akarja érteni, annak az egészet előlről kell kezdenie. És ami még ennél is fontosabb: az embernek még sohasem volt annyira szüksége az isteni értelem fényének segítségére, mint most, amikor a dolgok megértését újból és előlről kell kezdenie.”

Szoliva János különös költő. Minden nap, minden sorában újra kezdi a létet, újra építi a pusztán a lélek láthatatlan ormait. Csendből, hiányból, gyászából. Szélidő alázattal terebi bizonyágtévő közösségbe a mezítelen szavakat. A visszavonhatatlan lemondásban cinkos örömmel játszik a reménnyel, a tükörben pedig a jelennel néz farkasszemet. Óvatosan elindul: titkokat ke-

resni vagy magyarázatot. Megérteni igyekszik a dolgokat: előlről kezd mindent, versekbe kottázza a fényt. Mindent megérteni igyekszik: újból és előlről. Felvételt készít arról, ami torz és hamis. Az ajtóról, amin se zár, se kilincs, ami nyikorog és nem vezet se ki, se be. Utat talál, ami nem tudni honnan indul és hová ér. Didergő reggeleket faggat, lázadó rejtjeleket. Rabot, aki átnéz a rácson, a könnyrácsos üvegen, aztán a tilos évek után úgy hallgat, mintha be-

szélne. Beszél a semmiről, de vallomásában nincsenek létigék, csak hely- és módhatározók, nincsenek ok és cél, csak viszontkérdések dobtaras zenéje. És egy tükör. Tükör az álmok felé. Szoliva János verseiben távolodó, lekéselt vonatok füstjét kíséri a tekintet, az egyre magasabb lépcsők „hol nem volt” piramisát.

Szoliva János különös költő, aki ott jár, ahol megszületett, ahol már semmi dolga, „ahol már visszasimult a föld / a megbontott sírokon”. Visszajár a tavaszba, s a lyukas emlékezet hálóján átcsempészi a hajdan volt gyermekkor játékait, a kertet, a szívére nyíló orgonát. Önmagával felel, figyeli elhatározását, ahogy hirtelen, ismeretlenül mások nyomába szegődik... Aztán mégis megmarad hűséges önmagának. Vállalja az újkezdést, amikor az ember kifelé indul valamiből, amikor egyensúlyt keres a régi-új helyszínek között. Elhallgat, elnémul, majd ráeszmél, hogy tegnap már ismét elkezdődött minden: a „kihunytt szemű nyár”, az „elvetélt szerelem”, és lelkében a „sörszagú estékbe lopva / földereng a többesszámú lét”.

Szoliva János különös költő: toronytalan, mégis magas világban él. Fentről hallgatja, for-

mázza versekbe a csendet és képzelt falakra rajzol bölcs jeleket. A „csillag-lüktetés” szabálytalan ritmusát visszhangozza és tudja: „lesz majd egyszer új karácsony, / s a világ nem marad csoda nélkül”. S ezt a csodát csak fentről látni. Mert Hamvas Béla szerint (is): „A dolgok nem kívül kezdődnek, hanem belül, és nem alul, hanem felül, és nem a láthatóban, hanem a láthatatlanban”. Ettől igaz a történet, ettől hiteles és időtlen költészet Szoliva Jánosé.

